

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 5Cdo/74/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6121420112
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Kolcun
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:6121420112.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Eriky Zajacovej, v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31 575 951 zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, proti žalovanej X. M., narodennej XX. R. XXXX, Š., M. Z. XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Malcho, s. r. o., Stankovany 549, IČO: 55 962 165, o zaplatenie 2.065 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 4Csp/102/2021, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. januára 2024 sp. zn. 2CoCsp/48/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyňi v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 08. septembra 2023 č. k. 4Csp/102/2021-594 žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanej priznal voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že medzi žalobcom v hmotnoprávnom postavení veriteľa a žalovanou v hmotnoprávnom postavení dlžníka bola uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 4.000 eur, ktorý sa zaviazala žalovaná splatiť v 108 splátkach po 69,82 eur mesačne vždy 20. dňa v mesiaci, prvá splátka bola splatná 20. 05. 2015. Úroková sadzba bola dohodnutá fixná do splatnosti vo výške 15,9 % ročne, RPMN bola 18,43 %, priemerná RPMN bola 16,16 %, celková čiastka, ktorú musel spotrebiteľ zaplatiť 7.660,56 eur, odplata bola 19,41 % a úrok z omeškania bol 5 % ročne. Ďalej bol v zmluve dohodnutý poplatok za poskytnutie úveru 120 eur, poplatok za poistenie schopnosti splácať úver 1,71 eur mesačne a ďalšie poplatky.

1.2. Súd sa v prvom rade zaoberal tým, či uplatnená pohľadávka nie je premlčaná, nakoľko na tento inštitút musí prihliadať ex offa, ako to vyplýva z § 54a zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej ako „OZ“). Pre posúdenie premlčania je potrebné podľa § 52 ods. 2 OZ aplikovať § 101 a § 103 OZ. V danom prípade bola v zmluve dohodnutá splatnosť tej-ktorej splátky 20. deň v mesiaci, preto ak žalobca úver zosplatnil dňa 24. 6. 2021, stalo sa tak pre splátku splatnú dňa 20. 03. 2021, s ktorou bola žalovaná v omeškaní 3 mesiace a zároveň je vo vzťahu k tejto splátke splnená podmienka podľa § 53 ods. 9 OZ (upozornenie na možnosť zosplatnenia minimálne 15 dní pre využitím tohto práva veriteľa) aj podmienka podľa § 565 druhej vety OZ, že k uplatneniu práva na zosplatnenie došlo do splatnosti najbližšej splátky. Premlčacia doba potom začala plynúť v súlade s § 101 OZ v spojení s § 103 OZ odo dňa nasledujúceho po uplynutí trojmesačnej doby omeškania s úhradou tejto splátky, t. j. 21. 06. 2021 a uplynula by 21. 06. 2024. Keďže žaloba bola podaná na súd ešte 13. 07. 2021, znamená to, že nárok bol

uplatnený včas. Takéto počítanie premlčacej doby je v súlade so závermi právnej praxi (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/224/2021 zo dňa 30. 11. 2022). Vo vzťahu k zosplatneniu úveru okresný súd uviedol, že žiadne ustanovenie zákona neustanovuje povinnosť veriteľa uvádzať označenie splátky, pre omeškanie ktorej došlo k zosplatneniu úveru. Nie je ani pravdou tvrdenie žalovanej, že žalobca svoje právo na zosplatnenie podľa § 565 posledná veta OZ nevyužil do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky, keďže zročnosť splátok bola k 25. dňu v mesiaci, nakoľko zo zmluvy v bode 1.2 bola dohodnutá zročnosť splátok 20. deň v mesiaci. Žalobca upozornil žalovanú na možnosť zosplatnenia opakovaným upozornením zo dňa 21. 04. 2021, ktoré jej bolo doručené 26. 04. 2021 a úver zosplatnil až 24. 06. 2023, takže bola dodržaná 15-dňová lehota pred využitím tohto práva, ako aj všetky zákonné podmienky na zosplatnenie úveru.

1.3. Prvostupňový súd opätovne posúdil aj splnenie povinnosti veriteľa podľa § 7 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. a dospel k záveru, že žalobca si bonitu žalovanej overoval z troch zdrojov. Z vykonaných dôkazov vyplýva, že zo strany veriteľa nedošlo k hrubému porušeniu povinnosti veriteľa skúmať bonitu žalovanej. Vyzdvihol skutočnosť, že pokiaľ by žalobca neskúmal bonitu žalovanej, tak by jej poskytol úver v požadovanej výške 12.000 eur. Skonštatoval, že žalobca mal v danom prípade právo požadovať od žalovanej jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru.

1.4. Následne súd podrobil spotrebiteľskú zmluvu ex offo prieskumu z hľadiska jej náležitostí a prípadných neprijateľných zmluvných podmienok. Ako nedôvodný vyhodnotil argument žalovanej, že úver nebol poskytnutý v dohodnutej výške, pretože žalobca od úverovej zmluvy odpočítal poplatok za poskytnutie úveru v sume 120 eur. Toto vyjadrenie žalovanej však nekorešponduje s predloženým úverovým účtom. Podľa výpisu z úverového účtu bol úver poskytnutý v dohodnutej výške 4.000 eur a v uvedenej sume bol aj vyčerpaný. Ohľadom úrokovej sadzby uviedol, že podľa Súhrnných informácií o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch bankami a pobočkami zahraničných bánk za 1. štvrtrok 2015 predstavovala priemerná hodnota RPMN pri ostatných spotrebiteľských úveroch nad 5 do 10 rokov 11,53 %. V prejednávanom prípade RPMN neprekročila dvojnásobok priemernej RPMN 23,06 % (2 x 11,53).

1.5. V závere súd posúdil správnosť údajov o RPMN v úverovej zmluve z pohľadu, či do celkových úverových nákladov mali byť zahrnuté poplatky za službu poistenia schopnosti splácať úver. Nakoľko podľa explicitnej úpravy v ust. § 2 písm. g) zák. č. 129/2010 Z. z., v znení účinnom v čase uzavretia úverovej zmluvy, sa poistné do celkových nákladov spojených s úverom, ktorých ročným vyjadrením RPMN prakticky je (písm. i) uvedeného zákonného ustanovenia), zahrnie len za predpokladu, že spotrebiteľ musí navyše uzavrieť zmluvu o poskytnutí takejto doplnkovej služby, aby získal spotrebiteľský úver alebo aby ho získal za ponúkaných podmienok, prirodzene sa argumentačná pozornosť strán sústredila na otázku dobrovoľnosti pristúpenia žalovanej na poistenie. Okolnosť dobrovoľnosti pristúpenia spotrebiteľa na doplnkovú službu, a to nie len z hľadiska vo formulárovej zmluve deklarovanej dojednaní, ale predovšetkým v materiálnom ponímaní, v spore zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy zaražuje dodávateľa. V tejto pozícii musí dodávateľ tvrdiť a preukázať skutočnosť odôvodňujúcu záver, že spotrebiteľ mal za rovnakých podmienok reálne na výber aj alternatívu úver bez doplnkovej služby, a že práve v takejto konštelácii na zmluvu upravujúcu druhú (inú) z alternatív pristúpil. To nevyhnutne predpokladá objektivizáciu tiež skutočností, že spotrebiteľ bol o týchto, z pohľadu úverových podmienok rovnocenných alternatívach náležite informovaný, a to spôsobom, ktorý pri predpoklade priemerných rozumových schopností spotrebiteľa nepripúšťa vážnejšie pochybnosti o prítomnosti jeho skutočnej vôle pri podpise formulárovej zmluvy. Náhľad preceňujúci význam v zmluve prejavenej vôle, či vyhlásenia spotrebiteľa - o dobrovoľnosti pristúpenia na poistenie nevynímajúc, opomína samotnú podstatu spotrebiteľskej ochrany, spočívajúcu na premise, že spotrebiteľovi nečestné (nevýhodné) podmienky predovšetkým nemožno predkladať a pokiaľ tak dodávateľ urobí, koná nepoctivo a musí byť uzročený s tým, že na takéto neprijateľné podmienky súd neprihliadne bez ohľadu na to, či a do akej miery sa spotrebiteľ tou - ktorou podmienkou zaoberal (pozri rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6CoCsp/11/2021). Žalobca vo svojej argumentácii k tejto otázke vyzdvihol skutočnosť, že v rámci predzmluvných rokovaní má každý klient možnosť zvoliť si medzi možnosťami uzavretia úverovej zmluvy bez poistenia, s poistením „Súbor A“ alebo s poistením „Súbor B“, pričom žalovaná si zvolila poistenie „Súbor A“. Z jeho pohľadu preto bolo na slobodnom rozhodnutí aj žalovanej, či ponúkanú možnosť poistenia úveru využije alebo nie. Žalobca zdôraznil, že prípadné nevyužitie tejto služby nemalo na úverové podmienky žiaden vplyv. Podľa žalobcu v konaní nevyšla najavo skutočnosť, ktorá by nasvedčovala tomu, že poistenie úveru predstavovalo podmienku uzavretia úverovej zmluvy. Naopak, z jeho pohľadu o dobrovoľnosti pristúpenia na túto službu svedčí viacero ustanovení zmluvnej dokumentácie, napr. aj ustanovenie článku 10.1 VOP, bod 8 ods. 3 a 5 OP, ako aj zmluva o úvere iných klientov uzavretá v rovnakom období ako dotknutá zmluva a v ktorých

poistenie dojednané nebolo. Žalobca v tejto spojitosti poukázal tiež na to, že k otázke podmienenosti úverovej zmluvy poistením pre účely iného súdneho konania zaujala dňa 02. 09. 2019 a 12. 11. 2019 stanovisko Národná banka Slovenska, v tom zmysle, že zo zmluvnej dokumentácie takejto podmienenosti nič nenasvedčuje. Zároveň poukázal na bod 2.8 zmluvy, v zmysle ktorého sú súčasťou zmluvy ŠTANDARDNÉ EURÓPSKE INFORMÁCIE O SPOTREBITEĽSKOM ÚVERE zo dňa 11. 05. 2015, ktoré okrem náležitostí úveru uzavretého medzi žalobcom a žalovanou toho istého dňa v bode 3 uvádzajú, že na získanie úveru sa nemusí uzavrieť poistenie na zabezpečenie úveru alebo ďalšia zmluva o doplnkovej službe. Z toho žalobca argumentačne vyvodzoval, že nakoľko poistenie nebolo podmienkou pre získanie úveru, poistné do celkových nákladov nepatrilo v zmysle § 2 písm. g) zák. č. 129/2010 Z. z. Podľa žalobcu bol preto údaj o RPMN v úverovej zmluve uvedený v správnej hodnote. Žalovaná naopak tvrdila, že v danom prípade išlo o formulárovú zmluvu a žalobca nepreukázal, že mala možnosť odmietnuť poistenie úveru, a preto poplatok za poistenie úveru mal byť zahrnutý do výpočtu RPMN. Súd vykonaným dokazovaním konštatuje, že žalobca nepreukázal dobrovoľnosť uzavretia poistenia úveru zo strany žalovanej. Aj keď ŠTANDARDNÉ EURÓPSKE INFORMÁCIE O SPOTREBITEĽSKOM ÚVERE zo dňa 11. 05. 2015, na ktoré odkazuje zmluva v bode 2.8 nepodmieňujú poskytnutie úveru uzavretím poistenia na zabezpečenie úveru, žalovaná pri podpisovaní zmluvy materiálne takúto možnosť nemala. Samotná úverová zmluva upravuje poistenie ako imanentnú (nie alternatívnu) súčasť úverových podmienok. Možnosť uzavrieť zmluvu o úvere bez poistenia neobsahuje ani žiadosť o poskytnutie úveru, ktorá je taktiež vyhotovená na formulári žalobcu. Z uvedeného dôvodu tvrdenie žalobcu, že žalovaná prejavila záujem už v žiadosti o poskytnutie úveru je účelové a zavádzajúce. Žalobca tak nepreukázal dobrovoľnosť pristúpenia na poistenie žalovanou presvedčivou zmluvnou úpravou. Na tom nič nemení ani úprava VOP a OP, ani zmluvy o úvere uzavreté v rovnakom období s inými dlžníkmi, pri ktorých súdu nie sú známe podmienky poskytnutia úveru, napr. aká bola ich bonita oproti žalovanej v tomto konaní. Stanoviská NBS, na ktoré odkazuje žalobca vo svojom vyjadrení nie sú pre súd záväzné, navyac samotná NBS vo svojich stanoviskách uvádza, že ...“Posúdenie skutočnosti, či náklady majú alebo nemajú byť zahrnuté do celkových nákladov úveru, je v kompetencii príslušného súdu“. Z uvedeného dôvodu má súd za to, že poistné malo byť započítané do výšky RPMN, ktorá by podľa prepočtu súdu (podľa kalkulačky v súdnom registri) pri výške úveru 4.000 eur, výške mesačnej splátky 71,53 eur (69,82 eur výška splátky + 1,71 eur poistné), poplatok za poskytnutie úveru 120 eur splatný 11. 05. 2015, pri počte splátok 108, nepredstavuje RPMN v úverovej zmluve deklarovanú hodnotu 18,43 %, ale hodnotu 19,28 % a celková čiastka, ktorú musí klient zaplatiť má byť 7.845,24 eur namiesto 7.660,56 eur. Na prípadnú námietku žalobcu, že táto kalkulačka nie je presná a na výpočet RPMN sa má uviesť matematický vzorec podľa § 19 ods. 1 v prílohe č. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. súd uvádza, že ak by aj tento výpočet pri zadaní relevantných údajov nebol presný, už samotná skutočnosť, že pri výpočte žalobcu nebolo započítané poistné plnenie do celkových nákladov úveru má za následok nesprávnosť RPMN. Z uvedeného dôvodu je potrebné úver považovať za bezúročný a bezpoplatkový v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. b) a d) zák. č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

1.6. V závere okresný súd skonštatoval, že vzhľadom na uvedené považuje predmetný spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov a žalovaná k dnešnému dňu z poskytnutého úveru vyčerpala peňažné prostriedky v celkovej výške 4.000 eur, z prehľadu splácania do predčasného zosplatnenia úveru je zrejmé, že žalovaná doposiaľ uhradila na úver sumu 5.030,17 eur z toho 2.980,47 eur na úroky, 1.930 eur na istinu a 119,70 eur na poistné a po zosplatnení úveru uhradila 5 eur, ktoré sa započítali na istinu, teda celkovo zaplatila sumu 5.035,17 eur, ktorá je vyššia ako poskytnutý úver žalobcom po právnom posúdení veci v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení dospel súd k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná a je potrebné ju v celom rozsahu zamietnuť.

1.7. Okresný súd vec po právnej stránke posúdil podľa § 497 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, § 1 ods. 2, § 2 písm. a), b), g), h), i), § 7 ods. 1, 2, § 9 ods. 2 písm. i) a k), § 11 ods. 1 písm. b) a d), § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „ZoSu“), § 52 ods. 1 - 4, 6, 9, § 565, § 54a, 101, § 103 OZ, § 1 ods. 1, § 1 ods. 4, § 1a ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

1.8. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej ako „CSP“) tak, že plne úspešnej žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v plnom rozsahu. O výške trov konania sa rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozhodnutia, ktoré vydá súdny úradník.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 11. januára 2024 sp. zn. 2CoCsp/48/2023 potvrdil rozsudok prvostupňového súdu (výrok I.) a žalovanej priznal proti žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. (výrok II.).

2.1. Odvolací súd prejednal odvolanie žalobkyne ako podané včas a oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. f), h) CSP) dospejúc k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

2.2. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku skonštatoval, že dôvody uplatnené v odvolaní neboli vo vzťahu k zamietajúcemu výroku a k súvisiacemu výroku o trovách konania naplnené. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonanie ďalších dôkazov nebolo potrebné, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Súdu prvej inštancie nemožno vytknúť, že by vec nesprávne právne posúdil, teda že by pri rozhodovaní vo veci použil nesprávne zákonné ustanovenia alebo, že by aplikované zákonné ustanovenia nesprávne interpretoval. Rozsudok súdu prvej inštancie zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle § 220 CSP, keď súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávany spor a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Zistenia súdu prvej inštancie majú vecné i logické zakotvenie a prijaté skutkové a právne závery sú odôvodnené zrozumiteľne a v súlade s ustálenou súdnou praxou, s týmto odôvodnením sa odvolací súd stotožňuje a na neho odkazuje podľa § 387 ods. 2 CSP. Ani počas odvolacieho konania nevyšli najavo také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie vo veci. Odvolacie námietky žalobcu boli predmetom posúdenia súdom prvej inštancie, nemali vplyv na vecnú správnosť rozsudku a nie sú spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku.

2.3. Na zdôraznenie správnosti rozsudku prvostupňového súdu dodal nasledovné: Súd prvej inštancie vyhodnotil úver poskytnutý na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX zo dňa 11. 05. 2015 ako bezúročný a bezpoplatkový v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) a d) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. S uvedeným názorom sa odvolací súd plne stotožňuje. A doplnil, že ak žalobca tvrdil, že poistenie úveru nebolo podmienkou poskytnutia úveru, bol povinný to preukázať. Dôkazné bremeno v tomto smere zaťažuje dodávateľa, ktorý ak tvrdí, že zmluva obsahuje všetky zákonné náležitosti, je povinný toto svoje tvrdenie dokázať. Uvedenie zákonných náležitostí v zmluve o úvere v spotrebiteľských veciach, resp. ich správnosť, súdy skúmajú ex offo. Sankciou za nesplnenie uvedeného je neunesenie dôkazného bremena a tým spojený neúspech v spore. Pokiaľ poistenie nie je podmienkou poskytnutia úveru, zmluva musí byť v časti dojednania poistného transparentná a určitá, a to tak, aby bolo nad rámec akýchkoľvek pochybností zrejmé, že spotrebiteľ sa dobrovoľne rozhodol pre poistenie, a to na základe všetkých potrebných informácií, ktoré mu majú byť primerane vysvetlené. V prejednávanej veci žalobca predložil súdu predtlačенú formulárovú zmluvu, v ktorej je v bode 1.2 uvedený Súbor poistenia „Súbor A“ a „Poplatok za poistenie schopnosti splácať Úver“. Z obsahu zmluvy nevyplýva možnosť spotrebiteľa slobodne sa rozhodnúť, či poistenie prijíma alebo ho odmieta. Žalobca nepreukázal spôsob dojednania poistného, ani skutočnosť, že spotrebiteľ mal možnosť poistenie odmietnuť. Bližšie okolnosti uzavretia poistenia neuviedol ani sám žalobca. Za takéhoto stavu s poukazom na § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka a čl. 5 Smernice Rady 93/13 EHS nemožno prijať iný záver ako ten, že poistenie bolo podmienkou uzavretia úverovej zmluvy, resp. jej uzavretia za uvedených podmienok. Keďže na základe samotnej zmluvy nevyplývalo, že poistenie bolo možné dojsť na dobrovoľnej báze, bolo nutné vychádzať z toho, že uzavretie zmluvy znamenalo aj uzavretie poistného, a pri výpočte žalobcu nebolo započítané poistné plnenie do celkových nákladov úveru, čo má za následok nesprávnosť RPMN. Z uvedeného dôvodu je potrebné úver považovať za bezúročný a bezpoplatkový v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) a d) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

2.4. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a dôvody odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu v súlade s § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa nebola v odvolacom konaní úspešná, preto odvolací súd priznal náhradu trov odvolacieho konania protistrane.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“) tvrdiac dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

3.1. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP, teda že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces uviedla, že odvolací súd (spolu so súdom prvej inštancie) sa

v nadväznosti na tendenčnú snahu vyhovieť spotrebiteľke (žalovanej), ako tzv. slabšej strane, dopustil pochybení spočívajúcich:

a) v arbitrárnom hodnotení vykonaných dôkazov, keď súd prvej inštancie mal za to, že aj keď poskytnutie úveru nie je v zmysle Formulára podmienené uzavretím poistenia, žalovaná pri podpisovaní zmluvy o úvere materiálne takúto možnosť údajne nemala. Poistenie je už totiž imanentnou súčasťou Žiadosti a zmluvy o úvere. Súd zjavne opomenul skutočnosť, že ak má klient záujem o poistenie (ako žalovaná), je tomu prirodzene následne prispôsobená aj zmluvná dokumentácia. Nemožno od banky spravodlivo požadovať, aby jeden dokument (žiadosť o poskytnutie úveru resp. zmluva) obsahoval všetky ňou ponúkané alternatívy - bez poistenia, poistenie Súbor A a poistenie Súbor B. Takéto riešenie by nebolo pre spotrebiteľa dostatočne prehľadné a zrozumiteľné, osobitne vzhľadom na rozsah poskytovaných informácií. Prvoinštančný súd ďalej lakonicky dodal, že na ním prezentovanom závere nič nemenia ani VOP, OP, ostatné zmluvy o úvere uzavreté s inými klientmi bez poistenia a stanoviská NBS. Totožne argumentoval aj odvolací súd. Dovolateľka má za to, že pokiaľ by súdy rešpektovali procesné pravidlá hodnotenia dôkazov a prihliadli na rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo, nemohli by dospieť k takému neutržateľnému záveru ohľadom (ne)dobrovoľnosti dojednania poistenia, ktorý je evidentne v rozpore s vykonanými dôkazmi.

b) v nerešpektovaní princípu právnej istoty, keď poukázala na relevantné rozhodnutia odvolacích súdov, vrátane Krajského súdu v Košiciach. Diametrálne odlišné posúdenie vecí súdom v skutkovo totožných veciach, ako je tomu v tomto prípade, je preto podľa dovolateľky ústavne neutržateľné. Osobitne to platí vo vzťahu k žalobkyňou citovaným rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. 6. 2020 sp. zn. 2CoCsp/41/2020 a zo dňa 31. 5. 2023 sp. zn. 9CoCsp/65/2022, ktoré by mal odvolací súd zohľadniť ako „vlastnú rozhodovaciu prax“ (III. ÚS 289/2017, publikovaný v ZNaU ÚS pod č. 43/2017).

c) v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia, t. j. z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (a rovnako aj súdu prvej inštancie) nie je zrejmé, prečo z ostatných dôkazných prostriedkov nemohol čerpať informácie nevyhnutné pre zistenie skutkového stavu veci (Formulár, Žiadosť, OP, VOP, stanoviská NBS). Odvolací súd sa už vôbec nevysporiadal s inými rozhodnutiami krajských súdov v obdobných veciach ani so svojou vlastnou rozhodovacou praxou, a

d) v tendenčnom zvýhodnení spotrebiteľa: Ochrana spotrebiteľa v ponímaní odvolacieho súdu (a súdu prvej inštancie) evidentne nepredstavuje „dorovnanie“ procesného postavenia slabšej strany, ale jej neprímerané, nekritické a tendenčné zvýhodnenie.

3.2. Záverom uviedol, že postup odvolacieho súdu, znemožňujúci realizáciu práv žalobkyne, dosiahol intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o namietanej vade zmätočnosti. Vzhľadom na prezentované skutočnosti sa žalobkyňa domáha, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní uplatnil svoju kasačnú kompetenciu a aby dovolaniu v celom rozsahu vyhovel.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd v zmysle § 447 písm. f) CSP dovolanie žalobkyne odmietol a priznal žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100%.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľ namietala existenciu vady zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej

strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov [porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03]. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

10. V súvislosti s námietkou dovolateľa o arbitrárnom hodnotení vykonaných dôkazov súdmi nižšieho stupňa dovolací súd uvádza, že dovolaním nie je zásadne možné úspešne napadnúť hodnotenie dôkazov. Dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neutržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd uvádza, že tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

10.1. V posudzovanom spore žalobkyňa namietala arbitrárne hodnotenie dôkazov súdmi nižšieho stupňa ohľadom dobrovoľnosti dojednania doplnkovej služby - poistenia na zabezpečenie úveru. Mala za to, že súdom dostatočne preukázala, že poistenie k úveru bolo dojednané na dobrovoľnej báze. V tejto súvislosti poukázala na svoje všeobecné obchodné podmienky, obchodné podmienky, formulár pre štandardné európske informácie o spotrebiteľskom úvere (ďalej ako „formulár“), žiadosť o poskytnutie spotrebného úveru, úverové zmluvy uzavreté s inými spotrebiteľmi a vyjadrenie NBS. Argumentovala tým, že žalovaná sa pred uzavretím zmluvy z formuláru dozvedela o tom, že úver nie je podmienený poistením. Nakoľko si žalovaná sama vybrala Súbor A (t. j. úver s poistením), banka následne vyhotovila zmluvnú dokumentáciu, ktorá už reflektovala rozhodnutie žalovanej, že si vyberá túto doplnkovú službu. Preto v žiadosti o úver, ako aj v úverovej zmluve nie je právo voľby.

Je potrebné prisvedčiť odvolaciemu súdu, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno o tom, že doplnková služba k úveru bola dobrovoľná. Oboznámenie klienta o tom, že úver nie je podmienený žiadnou doplnkovou službou, nestačí. Je potrebné, aby mal spotrebiteľ právo sa slobodne rozhodnúť, či si objednáva doplnkovú službu k úveru alebo nie. Z dokumentov, ktoré tvoria základnú zmluvnú dokumentáciu úverového vzťahu medzi žalobkyňou a žalovanou: žiadosť o úver a úverová zmluva, nevyplýva, že žalovaná mala právo voľby. Naopak, vyplýva z nich, že úver je podmienený poistením Súbor A. Vzhľadom na vyššie uvedené, nie je možné dobrovoľnosť poistenia žalovanou vyabstrahovať ani z ostatných dokumentov predložených žalobkyňou do konania. Je tak potrebné prijať záver o tom, že poistenie nebolo dobrovoľné a malo byť započítané do RPMN. Dovolací súd tak konštatuje, že z rozhodnutia odvolacieho súdu (rovnako aj súdu prvej inštancie) je zřejmý jeho myšlienkový postup pri hodnotení dôkazov, výsledkom ktorého bol určujúci skutkový záver o nedobrovoľnosti poistenia. Podľa názoru dovolacieho súdu spôsob, akým odvolací súd dospel k tomuto rozhodujúcemu skutkovému zisteniu, zodpovedá ustanoveniu § 191 CSP v spojení s ustanovením § 185 CSP. Úvahy, ktorými sa v rámci hodnotenia dôkazov riadil, sú v súlade so zásadami formálnej logiky, pričom výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť nimi zistené.

11. Ani námietka nerešpektovania princípu právnej istoty, nie je spôsobilá založiť dôvodnosť dovolania. Dovolateľka namietala, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa požiadavku predvídateľnosti s poukazom na rozsudky Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18. 6. 2020 sp. zn. 2CoCsp/41/2020 a zo

dňa 31. 5. 2023 sp. zn. 9CoCsp/65/2022, ktoré mal odvolací súd zohľadniť ako „vlastnú rozhodovaciu prax“ (III. ÚS 289/2017, publikovaný v ZNaU ÚS pod č. 43/2017).

Princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia je považovaný za komponent princípov právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. Právna istota, okrem iného, znamená možnosť subjektov práva predvídať rozhodnutia štátneho orgánu (teda i súdu, resp. najmä súdu), v konkrétnej veci a práve ustanovenie § 382 CSP má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Žalobkyňa namieta rozdielnu rozhodovaciu prax všeobecných súdov v skutkovo totožných veciach. Dovolací súd na margo tejto námietky uvádza, že nie je možné konštatovať, že ide o totožnú vec. Z pohľadu posúdenia tzv. „protichodnosti“ rozhodovacej praxe sú významné vždy konkrétne okolnosti vzniku záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy vyplývajúce z obsahu listín a skutkových tvrdení sporových strán. A tie sú v každom prípade vysoko individuálne. Ako uviedol súd prvej inštancie, súdu neboli známe podmienky poskytnutia úveru žalobkyňou iným dlžníkom, napr. aká bola ich bonita oproti žalovanej. Dovolací súd dopĺňa, že z iných rozhodnutí všeobecných súdov nie je možné zistiť, za akých okolností došlo k dojednaniu doplnkovej služby, a preto nemožno hovoriť o totožnej skutkovej veci. Je potrebné tak konštatovať, že rozhodnutia odvolacieho súdu v inej veci sú pre toto konanie bez právneho významu.

12. Vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia dovolací súd uvádza, že podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP je vo všeobecnosti možné považovať to, že odvolací súd rozhodnutie neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, avšak v tomto prípade tomu tak nie je. Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na tom skutkovom a právnom závere, že poistenie bolo podmienkou uzavretia úverovej zmluvy, resp. jej uzavretia za uvedených podmienok. Nakoľko bolo poistenie povinné, mala byť táto premenná súčasťou výpočtu RPMN, čo sa však nestalo. Poistné plnenie nebolo započítané do celkových nákladov úveru, a to malo za následok nesprávnosť RPMN. Z uvedeného dôvodu je potrebné úver považovať za bezúročný a bezpoplatkový v zmysle § 11 ods. 1 písm. b) a d) ZoSÚ v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Súd prvého stupňa v bode 56. - 60. rozsudku vysvetlil, prečo sa nestotožnil s obranou žalobkyne, že poistenie úveru bolo dobrovoľné. Trval na tom, že možnosť uzavrieť zmluvu bez poistenia musí vyplývať z úverovej zmluvy, alebo minimálne zo žiadosti o úver. Tento záver považuje dovolací súd za správny. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, ktoré dôkazy vykonal, ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil, a to s uvedením príslušných zákonných ustanovení. Ani z obsahu preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Odvolací súd v bodoch 18. a 19. napadnutého rozsudku zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k potvrdeniu záveru súdu prvej inštancie o tom, že v konaní sa nepreukázalo, že poistenie bolo dobrovoľné, pričom dôkazné bremeno ohľadom tejto právnej skutočnosti zaťažovalo žalobkyňu. Jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený či arbitrárny. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) obsahuje jasné vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých založil svoje rozhodnutie. Odvolací súd sa dostatočne a logicky vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a s jednotlivými odvolacími námietkami žalobkyne.

13. Dovolateľ ďalej namietal, že súdy v konaní tendenčne zvýhodňovali spotrebiteľa na úkor žalobkyne. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že Súdny dvor Európskej únie v spotrebiteľských vzťahoch definoval tri dôležité sféry záujmu Európskej únie, v ktorých musia súdy naplniť cieľ príslušných spotrebiteľských smerníc. T. zn., vnútroštátny súd je povinný skúmať ex offio náležitosti spotrebiteľskej zmluvy, bonitu dlžníka a neprijateľné podmienky v zmluvách. V týchto prípadoch je vnútroštátny súd zároveň povinný poskytnúť spotrebiteľovi ex offio ochranu, a to aj v prípade, keď je spotrebiteľ právne zastúpený. V danom spore súdy postupovali správne, keď podrobili úverovú zmluvu z úradnej moci súdnemu prieskumu z pohľadu spotrebiteľského práva. Poskytnutie zvýšenej ochrany žalovanej ako spotrebiteľke neznamena automaticky, že súd porušil zásadu „rovnosti zbraní“. Dokázať, že poistenie k úveru bolo dojednané na dobrovoľnej báze však zaťažovalo žalobkyňu (§ 53 ods. 1-3 OZ). Dovolací súd z obsahu spisu nezistil taký postup súdu, ktorý by vykazoval znaky nevyváženosti, a to aj s prihliadnutím na spotrebiteľský charakter konania. Ani v tejto dovolacej námietke žalobkyne sa nenaplnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

14. V kontexte uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že dovolanie, v ktorom dovolateľ namietal vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné. Dovolací súd preto dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu zamietol podľa § 448 CSP.

15. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V dovolacom konaní bola plne úspešná žalovaná, ktorej vznikli trovy dovolacieho konania. Dovolací súd jej preto voči žalobkyňi priznal ich náhradu v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.